

VERSLAG informele sessie met CvA leden BA2020

Tijdstip	: 11.00 uur tot 12.30 uur
Datum	: 29 maart 2018
Dossiernummer	: 105033
Locatie	: Beatrixgebouw, Jaarbeurs te Utrecht

Aanwezig:

Van de algemene raad:

B.J.R. van Tongeren

Van het bureau van de NOvA:

R. Huges

W.J. van Elk

Van het college van afgevaardigden:

Den Haag	J.A. Tersteeg
Den Haag	J.C. Koster
Gelderland	S.W. van Dijk
Limburg	N.R. Heilhof
Limburg	N. Geradts
Noord Holland	F. Westenberg
Noord-Nederland	H.G.E. Klatter
Noord-Nederland	K.B. Spoelstra
Oost-Brabant	A. de Visser
Rotterdam	H.P. Wiersema

Verslag

In een eerder overleg (d.d. 30 januari) hebben de AR en geïnteresseerde leden van het CvA informeel en inhoudelijk van gedachten gewisseld over de uitwerking van de BA2020. De deelnemers ervoeren dat als prettig. Dit vervolgoverleg heeft 2 onderwerpen:

- Waarborgen basiskennis in de BA
- Versterking van het patronaat

Als start van de discussie wordt kort stilgestaan bij het op 30 januari gepresenteerde schema dat de doelen en uitwerking van de BA2020 weergeeft (bijlage). Dit schema beoogt duidelijk te maken dat keuzes in de BA2020 voortvloeien uit hoger gelegen doelen. Zo is een eventuele 'ingangstoets' een mogelijke uitwerking van de doelstelling om in de opleiding meer aandacht te geven aan het toepassing in de praktijk.

Waarborgen basiskennis in de BA

Willem-Jan van Elk geeft namens het bureau van de NOvA een korte presentatie (bijgevoegd) als basis voor het gesprek over dit onderwerp.

De BA is een beroepsopleiding, die de stagiaire geschikt moet maken zelfstandig het vak van advocaat uit te oefenen. De AR heeft daarom de ambitie om in de opleiding nadrukkelijk meer aandacht te geven aan de toepassing van (eerder verworven) juridische kennis in de beroepspraktijk. Het is dan ook wenselijk dat de stagiaires de juridische kennis die vanuit de universitaire opleiding als bekend mag worden verondersteld daadwerkelijk paraat hebben. Omdat dat in de praktijk echter lang niet altijd het geval blijkt, wordt er gezocht naar manieren om te 'waarborgen' dat de stagiaire over de benodigde basiskennis beschikt.

Naar aanleiding van deze inleiding wordt voorgesteld een steekproef te doen onder docenten om de omvang van dit probleem vast te stellen. De kantoren selecteren immers ook, en de uitval in de huidige BA valt immers wel mee. Van Tongeren geeft aan dat er regelmatig signalen van docenten zijn, en dat deze maatregel vooral wordt verkend vanuit de ambitie om in de BA2020 meer aandacht aan het *toepassen* van kennis te kunnen geven.

Van Elk schetst vervolgens hoe toetsinstrumenten zouden kunnen worden ingezet, om vast te stellen of de stagiaire over het gewenste ingangsniveau beschikt. Op hoofdlijn zijn er daarbij twee vormen van toetsen:

- een *formele toets*, op basis waarvan de stagiair al dan niet toegang krijgt tot (een deel van) de opleiding.
- een *informele toets*, die de stagiair zicht geeft op eventuele kennis-hiaten die nog moeten worden gevuld.

Daarnaast kunnen toetsen op ruwweg op twee plaatsen in de opleiding worden ingezet:

- voor/bij aanvang van de *gehele opleiding*
- voor/bij aanvang van een of meer van de (cognitieve) *vakken* in de opleiding

Op basis hiervan presenteert hij vier varianten, elk met hun eigen voor- en nadelen:

1. *Een formele toets bij aanvang van de BA, over de gehele leerlijn*

Om arbeidsrechtelijke problemen te voorkomen kan worden gedacht aan een vrijwillige formele toets (per leerlijn), die vóór de beëdiging kan worden afgenomen. NOvA neemt na de beëdiging een formele toets af bij de stagiaires die de vrijwillige toets niet (succesvol) hebben ondergaan. Als de toets onvoldoende wordt gemaakt kan de stagiair niet starten met de BA. Verwacht mag worden dat de meeste stagiaires voor de vrijwillige toets vóóraf zullen kiezen.

Een dergelijke aanpak geeft een duidelijk signaal dat de basiskennis op orde moet zijn, maar vergt een grote inspanning (tenminste 2 brede, representatieve toetsen per leerlijn, en waarschijnlijk een veel gebruikte bezwaarprocedure).

De CvA-leden voelen niet veel voor deze variant. De toets vooraf is weliswaar vrijwillig, maar zal in de praktijk toch een andere bedoeling (selecterend) hebben. Daarnaast kan worden verwacht dat er een trainingsmarkt ontstaat voor deze toets, met ongewenste extra financiële lasten en drempels

2. *Een informele toets bij aanvang van de BA, over de gehele leerlijn*

In deze variant doet de stagiaire vóór start van de BA een verplichte toets, die zicht geeft op de hiaten in zijn kennis. De stagiair wordt altijd toegelaten tot de opleiding, maar heeft wel de verantwoordelijkheid om eventuele hiaten in de kennis tijdig weg te nemen en neemt dat zo nodig ook op in zijn persoonlijke ontwikkelplan (POP). Deze aanpak is minder dwingend dan de eerste variant, maar heeft minder praktische bezwaren.

De CvA-leden zijn veel positiever over deze variant, vooral door het beroep op de eigen verantwoordelijkheid die past bij een post-academische beroepsopleiding. Ook zien zij een goede rol voor de patroon in het kiezen van maatregelen in het POP.

3. *Een formele toets bij aanvang van een juridisch-inhoudelijk vak*

Dit is een specifieke toets vóór aanvang van het vak. Bij succes heeft de stagiaire toegang tot het vak, bij falen moet de stagiair wachten tot de volgende keer dat het vak wordt gegeven. Voordeel van deze variant is dat hij heel gericht is, en dat de toets plaatsvindt juist voordat de kennis nodig is. Nadeel is dat hij niet-slagen tot grote studievertraging kan leiden, wat zeker tot bezwaarprocedures zal leiden.

De CvA-leden zijn positief over het gericht en *just in time* toetsen, maar wegen het formele karakter en het risico op vertraging toch als grotere nadelen.

Op de vraag hoe om te gaan met vrijstellingen antwoordt Van Tongeren dat dat een veel breder vraagstuk is, dat apart moet worden geregeld.

Er wordt voorgesteld een dergelijke toets al ruim voor de aanvang van het vak aan te bieden, zodat de stagiaire gelegenheid heeft om hiaten weg te nemen. (Dit idee is overigens voor meerdere varianten relevant.)

4. *Een informele toets bij aanvang van een juridisch-inhoudelijk vak*

Ook dit is een specifieke toets vóór aanvang van het vak, maar dan gericht op het vaststellen van kennishiaten. De stagiaire kan altijd starten met het vak, maar heeft de verantwoordelijkheid de gesignaleerde hiaten weg te nemen. De huidige BA hanteert dit instrument al, in de vorm van de 'diagnostische zelftoets'. Ook in deze variant is de toets heel gericht en vindt hij op het juiste moment plaats. Hij mist het dwingende karakter, maar daarmee ook de bezwaren van studievertraging en bezwaarprocedures.

De CvA-leden zijn over deze variant weer heel positief, omdat hij gericht is en een beroep doet op de eigen verantwoordelijkheid van de stagiaire. Aangeraden wordt om goed te kijken naar de ervaringen van de huidige BA met de diagnostische zelftoets.

Deze variant sluit ook aan bij het geleidelijk ontwikkelen van de stagiaire gedurende de BA.

Geconcludeerd wordt dat de CvA-leden een sterke voorkeur hebben voor de informele, diagnostische varianten. In de discussie worden nog de volgende suggesties gedaan:

- Maak duidelijk wat de benodigde basiskennis is;
- Biedt instrumenten aan om de gesignaleerde hiaten weg te nemen (zoals de leeromgeving in de huidige BA, of de 'entreeboeken' die de LFS gebruikt);
- Biedt de diagnostische toets vroeg aan, zodat er tijd is om hiaten weg te nemen;
- Zorg ook voor feedback naar de universiteiten op basis van de resultaten van de toetsen, dat draagt bij aan de ambities van het convenant civiel effect.

Versterking van het patronaat

Roelien Huges geeft namens het bureau van de NOvA een korte presentatie (bijgevoegd) als basis voor het gesprek over dit onderwerp.

De AR wil met de BA2020 meer aandacht geven aan de toepassing in de beroepspraktijk, en ook verbinden met deze praktijk. Dat vereist een grotere betrokkenheid van de patroons bij opleiding en begeleiding. De NOvA heeft daartoe onder meer onderzoek gedaan door gesprekken met lokale orden, het bestuur van de jonge balie, en (andere) advocaten.

Een van de opties is een het stellen van *strengere eisen* bij de selectie van patroons. Nu is het volgen van een patroonscursus niet verplicht, en hanteren de lokale orden verschillende criteria bij de toelating van patroons.

De CvA-leden vinden het belangrijk om helder te maken wat van de patroon wordt verwacht, en dat ook gelijk te trekken tussen de arrondissementen. Ook achten zij het wenselijk het volgen van een patroonscursus te verplichten, met een uniforme opzet (aantal vaste elementen). Het afsluiten van de patroonscursus met een examen achten zij echter een te zware maatregel.

Verder wordt de suggestie gedaan om op dit punt te leren van de werkwijzen bij de rechterlijke macht en bij de begeleiding in medische opleidingen.

Een andere maatregel kan zijn om de *betrokkenheid* van de patroon bij de opleiding en begeleiding van de stagiaire te versterken. Het is tenminste nodig dat de patroon een goed beeld heeft van de opleiding (die immers heel anders is dan de opleiding die de patroon zelf heeft gevolgd). Dat zou dan ook een van de onderwerpen van de patroonscursus moeten zijn.

Verder zijn het POP en het portfolio van de stagiaire belangrijke begeleidingsinstrumenten, waar de patroon mee om moet kunnen gaan. Het is dan ook nodig dat de patroon toegang heeft tot het portfolio, die immers juist ook resultaten uit de kantoorpraktijk bevat.

Volgens de CvA-leden zijn opleiden en begeleiden de kerntaken van de patroon, en is betrokkenheid van de patroon bij de stage dan ook van groot belang. Zij ondersteunen het idee om hier in de (verplichte) patroonscursus meer de nadruk op te leggen, inclusief het gebruiken van begeleidingsinstrumenten zoals POP en portfolio, en uiteindelijk het stageverslag (alle samen met de stagiaire zelf).

Het idee om stagiaire en patroon gezamenlijk vakken te laten volgen in de BA (zoals ethiek) of samen opdrachten te laten uitvoeren wordt na enige discussie niet als een goede oplossing gezien.

Ten slotte kan het nodig zijn de *patroon aan te spreken* op de uitvoering van zijn taken. Het gesprek tussen stagiaire en mentor bij de lokale orde kan daar input voor geven. Daarnaast kan het een idee zijn om een vorm van intervisie tussen patroons op te zetten.

De CvA-leden achten het wenselijk de patroon (meer dan nu gebeurt) aan te spreken op zijn functioneren. Intervisie is ook een goede invulling, en heeft een positievere insteek.

Er is enige discussie over het idee om patroon en stagiaire 1 of 2 maal per jaar een gesprek te laten voeren onder begeleiding van een derde. Dat lijkt een zware en moeilijk te organiseren maatregel. Wel is het belangrijk om regelmatig te horen wat de ervaringen van de stagiaire met zijn patroon zijn, bijvoorbeeld in gesprekken met de mentor van de lokale orde. Kern is dat de stagiaire onbelemmerd zijn ervaringen kan delen.

Tijdspad van het BA2020 project

Bart van Tongeren geeft ten slotte nog een korte toelichting bij de planning van het BA2020 project. Zoals eerder ook aangegeven, is, terugrekenend vanaf een startdatum van 1 maart 2020, de planning vrij krap, zeker indien er ook nog een nieuwe aanbieder zou moeten worden gezocht. In elk geval zou 1 januari 2019 het curriculum van de BA2020 gereed moeten zijn. Inmiddels werkt het bureau van de NOvA aan aanpassing van de VodA, die in juni en september in het CvA zullen worden gebracht.

Afsluiting

Bart van Tongeren dankt de aanwezige CvA-leden voor hun betrokkenheid bij en bijdrage aan de gedachtenvorming rond de BA. Hij wil deze informele manier om ideeën te bespreken dan ook graag voortzetten.